

No 3096 - 29.04.2010.

Генетско изопачавање Србије

(Дарвин, наука, "Монсанто"... НИН бр. 3090)

Др Ивана Дулић-Марковић пише: „Да, хоћу да кажем да ако већ гутамо шаке лекова који су производ генетичког инжењеринга, нема потребе да толико драмимо око технологија које пољопривредницима значајно смањују трошкове, а производ је еквивалентан оном који се добија од немодификованих биљака.“ Насупрот др Дулић-Марковић сматрам следеће:

(1) Треба да драмимо око овог питања и да се оглашавамо путем свих звона. Укључујући и црквена. Лекове узимају они који су болесни, којима је то једини избор у лечењу док не оздраве. То је само ограничен број људи и највећи део њих је скоро увек у добу живота које је прошло раздобље репродукције. Насупрот болесницима који узимају лекове, храну узимају сви и свакодневно.

(2) Ако се ствари посматрају у дугом року, није све у инжењеријском снижењу трошкова, јер често нешто што је сада скупље може да испадне на крају јефтиније.

(3) Наука нема апсолутну важност. У самој природи науке је да се она стално преиспитује. Наука је пружила много корисних ствари, али је донела и својевремено хваљени „талидомид“ који је касније проузроковао једну од највећих медицинских трагедија у историји.

(4) Др Арпад Пустаи, угледни британски (Абердин) и међународни стручњак за протеине, доказао је да генетски модификована храна има погубне последице на здравље пацова. Ако су резултати његових истраживања тачни и ако претпоставимо да могу да се примене на људе, онда је оно што нам предлаже др Дулић-Марковић, у вези са генетски модификованим производима, преведено на разумљив језик, следеће: наследно (генетско) изопачење (дегенерација) држављана Србије на ситно и у дугом року! Ово је нарочито важно за труднице и све оне који су у репродуктивном раздобљу живота. Надамо се да ће бирачи на изборима у будућности овакве савете имати на уму приликом гласања.

(5) 'Еквиваленција' на српском језику значи једнакост. Стога, наведена реченица др Дулић-Марковић нема смисла. Како може да буде 'еквивалентан', значи једнак, генетски модификован, инжењеријски производ 'оном који се добија од немодификованих биљака' на природан начин? Споља гледано такав инжењеријски производ можда и може понекад да личи на природан, али у суштини он то није и не може никада да буде. Због тога Европска унија захтева јасно обележавање генетски модификоване хране и обавештавање потрошача о споменутој.

Др Дулић-Марковић наводи одређену широкогрудост Кине и Бразила у примени технологије за генетску модификацију организама. Међутим те земље су далеко од Србије. Тачна је чињеница коју наводи др Дулић-Марковић да је ове 2010. године Европска комисија (извршни орган ЕУ) одобрила гајење једне врсте генетски модификованог кромпира за производњу скроба. Али то је половишно обавештење за јавност у Србији коју оваква изјава може да доведе у заблуду. Остале битне чињенице повезане са овом одлуком др Дулић-Марковић не наводи: (1) то је први и једини генетски модификован производ који је одобрила за гајење Европска комисија у протеклих 12 година што јасно указује на озбиљне отпоре и оклевање у ЕУ према оваквим производима; (2) такав скроб користи се само за потребе индустријске производње папира, али не и за исхрану животиња.

У бити наведених савета самопроглашене групе 'стручњака' у Србији стоји да су они у суштини надристручни. Од оваквих 'стручњака' једино могу да нас спасу Бог и избори, иначе се и Богу лоше пише од тих који се пртљају у његова дела и промисао. Уз наведено, ни Дарвин им не би боље прошао, јер генетски инжењеринг прескаче редовни, постепени и природни Дарвинов ланац генетске модификације организама у природи.

**Мирослав Н. Јовановић,
Нови Сад**

No. 3090 – 18.3.2010.

Дарвин, наука, „Монсанто“...

(„Семе уништења стиже у Србију“, НИН бр. 3088)

Др Мирослав Радман је недавно веома једноставно објаснио шта је ГМО? ГМО су сва жива бића на кугли земаљској, од бактерија до човека, јер да није било генетске модификације, не би било живота. Живот је еволуирао током отприлике четири милијарде година захваљујући случајним, ни од кога планираним генетским променама - модификацијама. У том глобалном генетском „гемишту“ настане све и свашта, а највећи дио отпада као „шкарт“ – не преживи дуго јер ријетке „сретне“ комбинације модификованих гена, у датом тренутку, под датим условима, имају више успеха у размножавању него остатак „свега и свачега“. Тако ради еволуција. И тако смо се након четири милијарде година насумичних покушаја појавили и ми, људи, да би дебатовали о процесу који нас је створио – о генетској модификацији!

Генетички инжињеринг је само механизам којим, уколико имамо циљ и знамо тачно шта желимо да променимо, можемо решити одређен проблем. У 2009. години 14 милиона пољопривредника у 25 земаља је засејало 134 милиона хектара с ГМ семеном, што је 7 одсто или девет милиона ха више него 2008. Више од три четвртине соје, половина памука и више од четвртине кукуруза који се гаје у свету су генетски модификовани. Кина не дозвољава увоз ГМ семена али увози ГМ соју, кукуруз, памук и уљану репицу који се користе за прераду. У новембру 2009. године у Кини су признате две сорте ГМ кукуруза и пиринча које су резултат рада кинеских истраживача и тако су отворена врата за гајење ГМ биљака у следеће три године. Кина жели да властитим истраживањима, укључујући и биотехнологију, побољша технологију гајења пољопривредних култура и 2008. године донела је одлуку да за то додатно издвоји 3,5 милијарде \$ у десет година. У Бразилу је број хектара с ГМ усевама од пет милиона у 2004. порастао на преко 20 милиона у 2009. Влада Бразила инвестира значајно у локалне биотехнолошке истраживачке центре. Дакле, и у Кини и у Бразилу, увођење нових технологија а међу њима и ГМ биљака дешава се не због притиска страних мултинационалних компанија него због одлуке њихових влада тј. политичког притиска да се повећа и унапреди пољопривредна производња. Европска комисија је ове, 2010. године одобрила гајење амплоре, генетски модификоване сорте кромпира за производњу скроба. Нећу да кажем да у Србији треба одобрити гајење ГМ кукуруза и ГМ соје јер структура и величина наше пољопривреде је свакако значајно другачија и од бразилске и од кинеске, али хоћу да кажем да су улагања у нове технологије и биотехнологија много бољи механизам за решавање проблема у пољопривреди од монопола. Да, хоћу да кажем да ако већ гутамо шаке лекова који су производ генетичког инжењеринга, нема потребе да толико драмимо око технологија које пољопривредницима значајно смањују трошкове а производ је еквивалентан оном који се добија од немодификованих биљака.

У Србији Дарвин није забрањен, нити ће бити забрањен. А имамо и слободу избора да ли ћемо улагати у науку и веровати науци или ћемо се само уздати у Бога. Имамо и слободу избора како ћемо повећавати конкурентност наше пољопривреде и наших пољопривредника. Имамо и слободу избора да ли ћемо се заваравати како имамо научне институте којима је интерес побољшање технологија од којих очигледну корист имају пољопривредници, а не семенске компаније које брину о профиту (појединаца из института). Важна је слобода која значи могућност избора. А да! Важно је и ко сноси последице погрешног избора!

Што се мене и компаније Монсанто тиче - нит сам била стипендиста, нит сам (била) лобиста. А било би ми част радити за компанију која стотине милиона долара улаже у иновације. Једино што сам ја „излобирала“ је 2001. доношење Закона о ГМО. Закон није дозволио нити забранио увоз и промет ГМО. Поједностављено – он је потпуно копирао европско решење које је важило тад а и данас важи у ЕУ (код нас више не важи) – да држава није најпаметнија и да сваку појединачну модификацију посматра као засебан случај који разматра Савет за биолошку сигурност састављен од експерата на основу пријаве компаније, појединца, научне установе која се на било који начин бави с ГМО. „Излобирала“ сам и веома ефикасно спровођење тог акона од 2004. до 2006. године. Од 1997. до 2001. кад је донет Закон о генетски модификованим организмима (ГМО) у Србију је без икаквог ограничења, хистеричке или отпора увежано стотине хиљада тона ГМ сојине сачме, дакле у моменту кад је Закон донет већ је ГМ сојина сачма била увелико одомаћена

у ланцу исхране у Србији – заслугом патриота.

Нови закон о ГМО који је донет 2009. нећу да коментаришем јер је бесмислен. Препоручила бих онима којима је до откривања лобиста да потраже одговор на следећа питања:

Да ли се на ГМ храну у Србији односи Закон о безбедности хране или Закон о ГМО? Ко има највише користи од чињенице да је Србија једина земља у Европи која забрањује увоз ГМ сојине сачме? Ко то плаћа и колико? Ко има монопол на продају сојине сачме у Србији? А чињенице говоре да је од дана доношења Закона до данас светска цена сојине сачме пала за преко 40 одсто у Хрватској за 25 одсто, а код нас се повећала!

Ивана Дулић-Марковић